
Referat

Fra møte i faggruppen for biologisk mangfold

Dato: 09.03.2023, kl. 09:00 - 14:00

Sted: Teams

Møteleder: Gaute Velle

Inviterte deltagere:

Fra faggruppen for biologisk mangfold:

Gaute Velle, Anders Nielsen, Lawrence Kirkendall, Lars Robert Hole, Kyrre Kausrud, Erlend Nilsen, Kjetil Hindar, Johanna Järnegren, Eva Thorstad, Anders Bryn, Paul R. Berg og Brett Sandercock

Fra Miljødirektoratet:

Åsa Alexandra Borg Pedersen og Ingvild Riisberg

Fra Artsdatabanken:

Olga Hilmo

Fra sekretariatet til VKM:

Martin Malmstrøm, Jo S. Hermansen, Daniel Flø og Merethe Aasmo-Finne

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Faggruppeleder Gaute Velle ønsket velkommen til møtet.

Fraværende: Lawrence Kirkendall og Ingvild Riisberg

Ingen av medlemmene erklærte at de hadde mulige interessekonflikter/habilitetsutfordringer i noen av sakene som skulle behandles på møtet.

2. Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Agenda og møteinnkallelse ble godkjent.

3. Orientering om saker som går i Hovedkomiteen

Gaute Velle orienterte om pågående saker i HK og refererte fra forrige HK-møte.

- 1) Budsjettet for VKM er nå klart og det blir ett kutt på 2 millioner. Påvirker en del andre faggrupper på matsiden. Påvirker FG10 ved at MT ikke er med på «steril laks del 2» og dyrehelse og dyrevelferd blir dermed ikke en del av dette oppdraget.

Budsjettkuttet vil også resultere i færre fysiske møter og reisevirksomhet i 2023.

- 2) Forfatterskapskriteriene ble også diskutert på forrige HK-møte. Er til vurdering om det skal gjøres endringer i hvor mange kriterier som må oppfylles for å regnes som forfatter og hvilke effekter dette i så fall kan få. Rekkefølgen på forfatterlisten er også oppe til diskusjon. Det poengteres at det er mulighet for å ta dissens fra godkjenning og det finnes rutiner for dette.

Det ble stilt spørsmål ved at VKM står som forfatter av rapportene. Dette har også blitt diskutert på HK-møtet og begrunnelsen for dette er at vi følger EFSA sine retningslinjer for dette. Kan være problematisk at man ofte vil ta kontakt med førsteforfatter, hvilket kan være kronglete når VKM er førsteforfatter.

Er et insentiv at både medlemmene og institusjonene kommer godt ut av at godkjenningsgruppa blir medforfattere, men det stilles også spørsmål ved om det er habilitetsproblemer knyttet til å være kritisk til en rapport man selv blir forfatter av. Påpekes at godkjenningsrollen kan sammenlignes med en forskningslederrolle. Påpekes også at det bør være mer tid til godkjenninger siden hver og en skal kunne stå inne for alt av innholdet.

- 3) Ble diskutert hva som skjer når rapporter ikke blir godkjent og hvilke rutiner som gjelder ved de anledninger der det blir flere runder på godkjenningen. Det finnes rutiner for dette, men disse bør gjennomgås. Bør det være en karantenetid mellom hver godkjenning? Er et poeng at godkjenningsgruppen faktisk kan stoppe en publisering og sørge for at den er av tilstrekkelig kvalitet, men det forutsetter da nok tid til godkjenning. Det stilles spørsmål ved hva som kom ut av rapporten og hva konklusjonen med «vårjakt» ble. Dette følges opp på et senere møte.

Stilles også spørsmål ved om fagfellene bør få rapporter som er underkjent til ny vurdering dersom innholdet endres vesentlig (slik som ved vårjaktprosjektet).

Mer tid kan være vanskelig å ta høyde for ved alle anledninger, men skal kunne unngås ved god dialog mellom faglig ansvarlig og prosjektleder, samt at godkjenningsgruppa / faggruppen informeres tidlig og kontinuerlig gjennom prosjektets gang.

- 4) Utredningsinstruksen ble også diskutert på HK-møtet. Det er fortsatt ikke avklart hvor langt VKM bør og skal gå i henhold til vurdering av tiltak, og kostnadsberegninger. Havnespyprosjektet fungerte som en pilot på dette, og leveransen der har blitt tatt godt imot fra oppdragsgiver.

4. Orientering om sjøfuglprosjektet

Gaute Velle informerte om at dette prosjektet nå er avsluttet etter at VKM har levert en protokoll som var avtalen for forprosjektet. Grunnet prinsipielle problemer knyttet til VKMs mandat er det enighet mellom Miljødirektoratet og VKM om at hovedprosjektet ikke gjennomføres av VKM.

Både Miljødirektoratet og VKM har lært mye av denne prosessen og det arbeides videre på høyeste plan for å finne en god vei videre.

5. Orientering om prosjektet om rødkardinal

Prosjektet på risikovurdering av rødkardinal for hold innendørs i Norge er nylig startet opp. Martin Malmstrøm informerte om prosjektets bakgrunn og mandat samt status og plan videre.

6. Orientering om progresjon på prosjektet om hold av huskatt

Erlend Nilsen (faglig ansvarlig) informerte om det selvinitierte prosjektets fremgang. Rapporten er veldig i slutfasen og konklusjonskapittelet er nå skrevet og sirkulerer nå i prosjektgruppen.

Forventes at den legges frem til godkjenning på faggruppemøtet i juni, og det legges da opp til veldig god tid til gjennomlesing av både fagfeller og godkjenningsgruppen. Det vurderes også om denne skal sendes på høring av noe slag i faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd. Faglig leder og prosjektleder legger en endelig plan etter prosjektgruppemøte fredag 17. mars. Bør vurdere om det er behov for mer enn to fagfeller.

7. Informasjon om planlagte prosjekter på steril laksefisk

Martin Malmstrøm orienterte om de to prosjektene som skal starte opp på steril laksefisk:

1) Søknad om forsøksutsetting av CRISPR -sterilisert laks i merd

VKM har blitt varslet om at det kommer en søknad om forsøksutsetting av GMO-laks. VKM har etablert en prosjektgruppe som skal vurdere dokumentasjonen i søknaden og gjøre en risikovurdering på basis av EFSA guidelines på området. Det er også etablert en godkjenningssgruppe som kobles på tidlig i prosessen. Prosjektgruppen vil ha 40 dager til å gjøre sin vurdering og VKM har totalt 80 dager til å levere et endelig svar (inklusive innspill fra Bioteknologirådet).

2) Vurdering av miljøeffekter ved bruk av steril laksefisk i oppdrett.

VKM arbeider nå med et prosjekt som ser på dyrehele og dyrevelferd ved bruk av triploid (steril) laks i oppdrett. VKM har mottatt et utkast til bestilling på også å vurdere påvirkninger på miljøet ved bruk av steril laksefisk. Oppdraget omfatter fisk sterilisert ved triploidisering samt andre metoder (i.e genredigering). Dette prosjektet skulle startet opp i våres, men er utsatt grunnet hasteoppdraget med overnevnte søknad. Disse prosjektene overlapper en del i faglig innhold og prosjektdeltagere og det er derfor naturlig å utsette oppstart av denne prosjektet til søknadsprosessen er avsluttet.

8. Informasjon om datalagring og rutiner ved VKM

Daniel Flø informerte om at VKM nå arbeider med en datahåndteringsplan for å sikre etterprøvbareheten av rapporten. Daniel Flø og Barbara Bukhvalova fra sekretariatet jobber med dette. Dataene skal samles og standardiseres med tanke på struktur, navnsetting og hvordan det skiller mellom rådata, prosesserte data og metadata. Skal også lages en mal for lagring av litteratursøkprosessen samt standarder for figurer og tabeller.

Skal gjøres så enkelt som mulig og det er ønskelig med tilbakemeldinger på mal og rutiner når et utkast er klart.

Innspill fra Erlend Nilsen:

https://www.britishecologicalsociety.org/wp-content/uploads/2019/06/BES-Guide-Reusable-Code-2019.pdf?utm_source=web&utm_medium=web&utm_campaign=better_science

og

https://www.britishecologicalsociety.org/wp-content/uploads/2019/06/BES-Guide-Data-Management-2019.pdf?utm_source=web&utm_medium=web&utm_campaign=better_science

9. Metodikk i risikovurderinger

Gaute Velle innledet med å reflektere over hvilke metoder VKM har benyttet opp igjennom årene og at det nå vurderes om det mulig og formålstjenlig for VKM å benytte metodikken bak fremmedartsbasen (FAB) inn i sine vurderinger av fremmedarter for å unngå dobbeltarbeid med Artsdatabanken.

Olga Hilmo informerte grundig om Artsdatabankens metodikk som benyttes til vurderinger av arter i fremmedartslista og gjennomgikk gangen i en vurdering.

Økologisk risiko vurderes av Artsdatabanken ved risiko for invasjon og risiko for negativ økologisk effekt. Disse to utgjør aksene i matrisen.

Invasjonspotensialet vurderes ut fra: (A-I = kriteriene)

- A) Artens forventede levetid – Hvor sannsynlig er det at arten forblir i norsk natur
- B) Ekspansjonshastighet – Hvor fort øker forekomstene av arten i norsk natur
- C) Kolonisert areal av naturtype (%)

Økologisk effekt vurderes ut fra:

- 1) Hvor stor effekt arten har på truede arter/nøkkelararter (D), øvrige stedegne arter (E), truede eller sjeldne naturtyper (F) og øvrige naturtyper (G)
- 2) Om den fremmede arten kan overføre genetisk materiale (H) eller parasitter og patogener (I)

Det er da høyeste verdi som blir gjeldende for arten.

Satt av 1,5t til oppdatering av eksisterende arter og 4t til vurdering av en ny art – noen ganger går det mindre, men oftest mer.

Gaute Velle gikk kort igjennom forskjeller og ulikheter mellom selve risikovurderingen (matrisene) for henholdsvis FAB og VKM for pukkellaks, signalkreps og rødklokreps. Største

forskjellen er oppløseligheten og nyansene i vurderingene (mange matriser med mange ulike risikoer for ulike effekter).

10. Nytt fra Miljødirektoratet

Åsa Borg Pedersen orienterte om nytt fra Miljødirektoratet.

En viktig ramme for arbeidet i Miljødirektoratet er den nye Naturavtalen som ble vedtatt på partsmøte under FNs Convention on Biological Diversity før jul. Norge skal lage en handlingsplan, i form av en stortingsmelding, for arbeidet med Naturavtalen i Norge. Miljødirektoratet skal lage kunnskapsgrunnlaget for denne. Spesifikt mål 6, som går på fremmede organismer, er relevant for denne faggruppen. Miljødirektoratet vil ha større fokus på spredningsveier fremover og vekstmedier/blindpassasjer-oppgavet er et ledd i dette.

Miljødirektoratets prioriterte kunnskapsbehov er publisert i form av en nettportal. Denne omfatter 119 kunnskapsbehov.

Fremmedartslista som nå er ute på offentlig høring skal legges frem på Arendalsuka. Denne har økt fokus på dørstokkarter og det vil være naturlig at VKM kobles på i forbindelse med kunnskapsinnhenting knyttet til oppfølging av fremmedartslisten.

Er nå sendt over oppdrag knyttet til import og hold av organismer innen maur, sommerfugler og skruketroll som VKM skal komme med innspill på (ila uke 11). Kommer også et oppdrag som går på effekter av tambier på ville pollinatorer som også VKM skal kommentere på i løpet av uke 11.

11. Eventuelt / møter av felles interesse

VKM er underlagt Forvaltningsloven og har således rutiner for arkivering av møtereferater og annet som er arkiveringsverdig. Ved innsynsbegjæringer er det dette som offentliggjøres.

Jo S. Hermansen informerer om at han per nå har overtatt faggruppekoordinatorrollen for CITES.

Gaute Velle har vært i kontakt med EFSA (Panel on plant health) som er positive til at medlemmer fra denne faggruppen innehar kompetanse til å være medlem i dette panelet. EFSA har 6-10 møter a 1-2 dager i løpet av året, pluss eventuelt deltagelse i prosjekter. Spesielt skadedyrkompetanse er aktuelt. Søknadsfrist 3. april.

12. Nye møtedatoer

Er tentativt satt opp møte 20. juni, men dette flyttes til 5. juni slik at vi får tid til etterarbeid og sperrefrister og publisering innen fellesferien.

FG-møte blir 3 den 21.september og FG-møte 4 den 30. november.